

που αναφέρεται στην παρούσα πρόταση περί στρεβλώσεως του ανταγωνισμού, επιχείρημα που χρησιμοποιείται για να αιτιολογηθεί η κατάργηση διαφόρων παρεκκλίσεων. Αυτό γίνεται κυρίως στην περίπτωση όπου η προτεινόμενη κατάργηση έχει ως αποτέλεσμα, μέσω μιας νέας φορολογίας, την αύξηση της τιμής ενός προϊόντος, ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, εις βάρος της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας γενικότερα. Στην

περίπτωση αυτή είναι σκοπιμότερο να γενικευθεί μια φορολογική απαλλαγή ή, τουλάχιστον, να δοθεί στα κράτη μέλη η διακριτική ευχέρεια να επιτρέπουν, ανάλογα με το κοινωνικό πλαίσιο και τις ιδιαιτερότητες των προϋπολογισμών τους, τη διατήρηση ή την κατάργηση μιας παρέκκλισης, μέσω της φορολόγησης απαλασσόμενων συναλλαγών, ή μιας άλλης παρέκκλισης μέσω της απαλλαγής φορολογητέων συναλλαγών.

Βρυξέλλες, 22 Οκτωβρίου 1992.

Η Πρόεδρος της

Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Susanne TIEMANN

Γνωμοδότηση για την οικονομική κατάσταση στην Κοινότητα στα μέσα του 1992

(92/C 332/18)

Στις 28 Απριλίου 1992, και σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 20 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για την οικονομική κατάσταση στην Κοινότητα στα μέσα του 1992.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Οκτωβρίου 1992 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Abejon Resa.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 300ή σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 22ας Οκτωβρίου 1992) υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

0. Στόχοι της γνωμοδότησης

0.1. Η κατάρτιση της παρούσας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας συμπίπτει με μία φάση μεγάλης σημασίας για τη μελλοντική ανάπτυξη της Κοινότητας. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να επιδιωχθούν τρεις τύποι στόχων:

0.2. Κατά πρώτο λόγο, είναι απαραίτητη μια σύντομη ανάλυση της οικονομικής κατάστασης, τόσο εντός όσο και εκτός της Κοινότητας, η οποία θα χρησιμεύσει για τον προβληματισμό σχετικά με τη σημερινή οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές της.

0.3. Κατά δεύτερο λόγο, είναι φανερό ότι η γνωμοδότηση αυτή θα πρέπει να επηρεασθεί αισθητά από τα αποτελέσματα της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής του Μάαστριχτ, και συγκεκριμένα από τα κριτήρια για την ΟΝΕ. Με την έννοια αυτή, η αξιολόγηση της σημερινής κατάστασης όσον αφορά την ονομαστική σύγκλιση και η εισαγωγή άλλων δεικτών οικονομικής σύγκλισης, αποτελεί επίσης στόχο της γνωμοδότησης.

0.4. Κατά τρίτο λόγο, η ΟΚΕ θεώρησε σκόπιμο να καθιερώσει αυτό το χρόνο ένα ειδικό θέμα ανάλυσης, που απασχολεί ιδιαίτερα όλους, όπως είναι η κατάσταση της απασχόλησης στην Κοινότητα.

1. Κατάσταση και προοπτικές του οικονομικού πλαισίου

1.0.1. Η διεθνής οικονομία διέρχεται περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, το 1992 αναμενόταν μια ελαφρά βελτίωση σε σχέση με το 1991. Ωστόσο, αυτή δεν επιτεύχθηκε, και μάλιστα οι πρόσφατες τάσεις δείχνουν ότι η βελτίωση αυτή δεν θα υλοποιηθεί ούτε το 1993.

1.0.2. Συνεπώς, τα δεδομένα και οι σκέψεις που παρουσιάζονται στη συνέχεια βασίζονται σε προβλέψεις της Επιτροπής οι οποίες, μολονότι δεν τροποποιήθηκαν ακόμη επισήμως, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας των εμπειρογνομόνων και της ίδιας της Επιτροπής, θα πρέπει να αναθεωρηθούν προς τα κάτω. Για το λόγο αυτό, η κατάσταση που διαγράφεται είναι πιο αρνητική από αυτή που αντικατοπτρίζεται από τα επίσημα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της παρούσας γνωμοδότησης.

1.0.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η παρούσα γνωμοδότηση δεν μπορεί να μην περιλαμβάνει ένα σύντομο επειγόν σχόλιο σχετικά με τα σοβαρά νομισματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτή την περίοδο η Κοινότητα. Αυτές οι αναταραχές και οι στρεβλώσεις έχουν κλυδωνίσει προσωρινά το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα.

1.0.4. Επιθυμία της ΟΚΕ είναι να επανεσσωματωθούν το ταχύτερο δυνατό στο Νομισματικό Σύστημα τα νομίσματα που υποχρεώθηκαν να το εγκαταλείψουν, αλλά έχει επίγνωση του γεγονότος ότι τα προβλήματα που προκάλεσαν αυτή την κατάσταση θα πρέπει να επιλυθούν πριν από την ανασυγκρότηση του Συστήματος.

1.0.5. Παρόλα αυτά, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η διατήρηση των σημερινών διαφορών στις νομισματικές πολιτικές των κυριότερων ευρωπαϊκών χωρών και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής μπορεί να συνεχίσει να προκαλεί εντάσεις στο εσωτερικό του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Παράλληλα μ' αυτό, η διατήρηση ενός υψηλού βαθμού ονομαστικών και πραγματικών αποκλίσεων στις οικονομίες των χωρών που έχουν προσχωρήσει στο ΕΝΣ αποτελεί παράγοντα αποσταθεροποίησης που θέτει σε αμφισβήτηση την ορθή λειτουργία του Συστήματος.

1.0.6. Με την έννοια αυτή, η ΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να επιχειρηθεί το συντομότερο δυνατό να τεθεί το ζήτημα με τέτοιο τρόπο ώστε να καταστεί δυνατό να αναλυθούν οι απώτερες αιτίες των απορρυθμίσεων, όπως επίσης να μελετηθούν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ενίσχυση της ομαλής λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος και την επίτευξη προόδου προς την κατεύθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, μέσα στα πλαίσια του σχεδίου για την εκ νέου καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Κοινότητας με συνοχή και αρμονία ανάμεσα σε όλα τα μέλη της.

1.1. Εξωτερικό οικονομικό πλαίσιο

1.1.1. Αναμένεται ότι η παγκόσμια παραγωγή θα παρουσιάσει μια αργή αύξηση το 1992, γύρω στο 1%, πράγμα που ισοδυναμεί με βελτίωση σε σχέση με το αποτέλεσμα του 0,3% του 1991. Ωστόσο, η αύξηση αυτή απέχει ακόμη αρκετά από τα επίπεδα του 1988 και του 1989, που ήταν 4,5% και 3,3%, αντιστοίχως. Επίσης, διαφέρει αισθητά από την προηγούμενη πρόβλεψη της Επιτροπής που καθόριζε αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής κατά 2% το 1992.

1.1.2. Όσον αφορά το παγκόσμιο εμπόριο (χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το κοινοτικό), μετρούμενο ως προς τον όγκο των εισαγωγών, είχε προβλεφθεί αύξηση κατά 4,7% και 5,8% αντιστοίχως το 1992 και το 1993, που ξεπερνά κατά πολύ του 2,2% του 1991. Σε γενικές γραμμές, η Επιτροπή ανέμενε ότι το διεθνές οικονομικό περιβάλλον θα μπορούσε να καταστεί προοδευτικά ευνοϊκότερο κατά τη διάρκεια του 1992 και να διευκολύνει την ανάκαμψη της οικονομίας της Κοινότητας, προσδοκίες για τις οποίες σήμερα επικρατεί μεγάλη αβεβαιότητα.

1.1.3. Για τις Ηνωμένες Πολιτείες η Επιτροπή προβλέπει πραγματική αύξηση του ΑΕΠ κατώτερη από 2% το 1992 και λίγο μεγαλύτερη για το 1993, που θα ακολουθήσει την πτώση κατά 0,7% που σημειώθηκε το 1991. Αυτή η ενδεχόμενη ανάκαμψη βασίζεται κυρίως στην αύξηση των επενδύσεων,

που ενδέχεται να ανέλθουν από — 6,5% το 1991 σε θετικές τιμές το 1992, και στη μεγαλύτερη αύξηση των εξαγωγών.

1.1.4. Ωστόσο, δεν είναι θετικά όλα τα σημάδια σχετικά με την οικονομική υγεία των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο συνδυασμός υψηλού δείκτη ανεργίας και χαμηλού επιπέδου εμποτισμού των καταναλωτών θα έχει ενδεχομένως ως αποτέλεσμα αυτή η ανάκαμψη να είναι η πιο αδύναμη από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και μετά. Θα πρέπει να τονισθεί ότι ο ασθενικός δείκτης αύξησης για το 1992 είναι πολύ πιο κάτω από το μέσο όρο του 5,5% που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους των προηγούμενων ανακάμψεων, πράγμα που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με το αν η ανάκαμψη αυτή θα μπορέσει να διατηρηθεί μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, με τους αργούς ρυθμούς της οικονομίας, ένα νέο κύμα απολύσεων μπορεί να βυθίσει τις Ηνωμένες Πολιτείες εκ νέου στην ύφεση.

1.1.5. Παρόλα αυτά, η οικονομία παρουσιάζει ορισμένα στοιχεία που μπορούν να ενισχύσουν αυτή την ανάκαμψη, π.χ. ορισμένα πιο χαμηλά επιτόκια και πληθωρισμό υπό έλεγχο με μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης γύρω στο 3% το 1992.

1.1.6. Σε τελικές γραμμές, επιβάλλεται μια χρονική απόσταση για να παρατηρηθεί εάν τα αβέβαια συμπτώματα ανάκαμψης στις Ηνωμένες Πολιτείες θα παγιωθούν.

1.1.7. Για την Ιαπωνία, η Επιτροπή κρίνει ότι θα συνεχισθεί η μείωση της επιτάχυνσης που άρχισε το δεύτερο τρίμηνο του 1991. Συγκεκριμένα, οι προβλέψεις οικονομικής μεγέθυνσης για το 1992 και 1993 αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω και κυμαίνονται σε 1,7% και 2,6% αντιστοίχως, πράγμα που σημαίνει μείωση σε σχέση με το 4,4% του 1991.

1.1.8. Ωστόσο, υπάρχουν μια σειρά θετικοί παράγοντες στην ιαπωνική οικονομία. Αναμένεται ότι η αύξηση της απασχόλησης θα συνεχίσει να είναι θετική το 1992, πράγμα που θα επιτρέψει να διατηρηθεί ο μειωμένος συντελεστής ανεργίας στην Ιαπωνία περίπου στο 2%. Από την άλλη πλευρά, ο πληθωρισμός μπορεί να κυμανθεί σε 1,8% το 1992 και το εμπορικό ισοζύγιο μπορεί να παρουσιάσει πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ το 1992 και το 1993.

1.1.9. Παρά το περιορισμένο ποσοστό ανεργίας και την καλή γενική υγεία της ιαπωνικής οικονομίας, η ανησυχία στη χώρα αυτή για την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης είναι τόσο οξεία ώστε η Κυβέρνηση μελετά την υλοποίηση ενός εκτεταμένου προγράμματος δημόσιων επενδύσεων σημαντικών διαστάσεων, με τη σαφή υποστήριξη της ιαπωνικής βιομηχανίας.

1.1.10. Η πρωτοβουλία αυτή πρέπει να επιδοκιμασθεί όχι μόνο γιατί μπορεί να προϋποθέτει την επαναδραστηριοποίηση της ιαπωνικής οικονομίας, αλλά και γιατί η αύξηση της εσωτερικής ζήτησης στη χώρα αυτή μπορεί να αντισταθμίσει εν μέρει την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης άλλων περιοχών στις οποίες εφαρμόζονται την περίοδο αυτή προγράμματα προσαρμογής που συνεπάγονται συνήθως κάποια ύφεση της οικονομίας.

1.1.11. Για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η Επιτροπή κρίνει ότι θα συνεχισθεί η συρρίκνωση της παραγωγής. Συγκεκριμένα, για το 1992 προβλέπεται σημαντική πτώση της. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι μεταρ-

ρυθμίσεις που έχουν αναληφθεί θα μπορέσουν να συνεχίσουν να παρουσιάζουν αποτελέσματα οδηγώντας σε προοδευτική σταθεροποίηση της παραγωγής τους.

1.1.12. Εξάλλου, οι διαδοχικές καθυστερήσεις στην επίτευξη συμφωνίας στα πλαίσια της ΓΣΔΕ, κατά τις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, συνιστούν σχετική τροχοπέδη για την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, πράγμα που παρατείνει την αβεβαιότητα σε ό,τι αφορά την τελική τους έκβαση.

1.2. *Η οικονομία της Κοινότητας*

1.2.1. Είναι προφανές ότι η οικονομική κατάσταση της Κοινότητας επηρεάζεται από την αβεβαιότητα που σκιάζει τη διεθνή οικονομία.

1.2.2. Η Επιτροπή κρίνει ότι το 1992 η Κοινότητα θα συνεχίσει για δεύτερο συνεχές έτος να παρουσιάζει περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα με πραγματική αύξηση του ΑΕΠ ελαφρώς υψηλότερη του 1%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η νέα πρόβλεψη της Επιτροπής ισοδυναμεί με αναθεώρηση προς τα κάτω της πρόβλεψης που είχε γίνει πριν λίγους μήνες και η οποία καθόριζε για το 1992 ποσοστό αύξησης 2,25% στο σύνολο της Κοινότητας.

1.2.3. Η Επιτροπή βάσιζε τις προσδοκίες ανάκαμψης στην περιορισμένη αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, ειδικότερα στον οικοδομικό τομέα.

1.2.4. Ένα σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να τονισθεί είναι πως, απ'ότι φαίνεται, οι διαφορές στην οικονομική μεγέθυνση των κρατών μελών τείνουν να περιορισθούν και επιπλέον παρατηρείται ένας ορισμένος συγχρονισμός του οικονομικού κύκλου, που προκύπτει κυρίως από την μικρότερη επίδραση ασυνήθιστων παραγόντων όπως είναι η γερμανική ενοποίηση και η μειωμένη ένταση της ύφεσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, αν και ο συγχρονισμός αυτός πραγματοποιείται με πολύ χαμηλά ποσοστά μεγέθυνσης.

1.2.5. Οπωσδήποτε όμως η ΟΚΕ θεωρεί ότι αυτή η αναμενόμενη μεγέθυνση στην Κοινότητα είναι απολύτως ανεπαρκής ενόψει των αναγκών της απασχόλησης στην Ευρώπη. Πράγματι, προβλέπεται πτώση της απασχόλησης για εφέτος και μικρή μόνο αύξηση για το 1993. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις σημερινές προσδοκίες, προβλέπεται αύξηση του ενεργού πληθυσμού κατά 0,5% το 1992 και κατά 0,9% το 1993, η ανεργία θα αυξηθεί στην Ευρώπη από ποσοστό 8,9% του ενεργού πληθυσμού το 1991 σε 9,5% το 1992 και γύρω στο 10% το 1993. Επίσης, θα πρέπει να τονισθεί ότι η Επιτροπή κρίνει πως η μεταποιητική βιομηχανία θα χάσει κάτι παραπάνω από 1% της απασχόλησής της το 1992.

1.2.6. Όσον αφορά τον πληθωρισμό (που μετράται με βάση τη μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης), η Επιτροπή προβλέπει μείωση από το 5,2% του περασμένου έτους σε 4,6% το 1992 και 4% το 1993.

1.2.7. Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι αυξήσεις της παραγωγικότητας που προβλέπονται από την Επιτροπή για το 1992 και για το 1993, είναι ανώτερες από το 1,2% του 1991. Επίσης, η Επιτροπή προβλέπει σημαντική μείωση της αύξησης των

αμοιβών ανά εργαζόμενο, δηλ. από 7,1% το 1991 σε 5,6% το 1992 και 5,2% το 1993, αναμφίβολα χάρις στην παγίωση των προσδοκιών μείωσης του πληθωρισμού. Το συνδυασμένο αποτέλεσμα αυτών των παραγόντων θα οδηγήσει σε μείωση μεγαλύτερη από 2% της αύξησης του ανά μονάδα κόστους της εργασίας του συνόλου της οικονομίας, δηλ. από 5,8% το 1991 σε 3,7% το 1992 και 3,2% το 1993.

1.2.8. Οι εκτιμήσεις αυτές, μαζί με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό, συνεπάγονται αρνητικό πραγματικό κόστος της εργασίας ανά μονάδα προϊόντος για το 1992 και το 1993.

1.2.9. Ως προς το δημόσιο έλλειμμα, η Επιτροπή υπολογίζει αύξηση από -4,3% του ΑΕΠ το 1991 σε -4,8% εφέτος και -4,7% τον επόμενο χρόνο. Το ισοζύγιο τρεχόντων λογαριασμών θεωρείται ότι θα συνεχίσει να παρουσιάζει έλλειμμα 0,75% του ΑΕΠ τα επόμενα έτη.

2. *Η διαδικασία σύγκλισης της Κοινότητας*

2.0.1. Η σύγκλιση των οικονομιών των χωρών που αποτελούν την Κοινότητα αποτελεί, κατά την άποψη της ΟΚΕ, μια διαδικασία που θα πρέπει να παρακολουθείται μέσα στο γενικό οικονομικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η Κοινότητα.

2.0.2. Και αυτό, γιατί η διαδικασία αυτή θα είναι πιο εύκολη ή θα συναντήσει μεγαλύτερες δυσκολίες ανάλογα με το εάν το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον εντός και εκτός της Κοινότητας είναι ευνοϊκό ή εάν, αντίθετα, διατηρηθεί η προοδευτική τάση προς την εξασθένηση.

2.0.3. Από την άλλη πλευρά, η διαδικασία της σύγκλισης καθορίζεται προφανώς από τις διαφορετικές αφετηρίες για το κάθε ένα από τα κράτη μέλη — και για το σύνολο τους — σε σχέση τόσο με τις σταθερές παραμέτρους σύγκλισης όσο και με άλλες μακροοικονομικές πτυχές αδιαμφισβήτητης σημασίας από τη στιγμή που καθορίζουν το περιθώριο της εθνικής οικονομικής πολιτικής.

2.0.4. Σε γενικές γραμμές, αυτή τη στιγμή η μελέτη της οικονομικής κατάστασης της Κοινότητας έχει διπλάσια σημασία γιατί καθορίζει όχι μόνο το χαρακτήρα των οικονομικών αποτελεσμάτων που μπορούν να επιτευχθούν αλλά επίσης και το μέγεθος των δυσκολιών της διαδικασίας σύγκλισης.

2.0.5. Από την άλλη πλευρά, η μεγάλη ομοιογένεια που υπήρχε στους στόχους της πολιτικής σύγκλισης υφίσταται μερικές τροποποιήσεις που προκύπτουν από την κατάσταση που δημιουργήθηκε μετά τα τελευταία νομισματικά γεγονότα του Σεπτεμβρίου, από την προσωρινή αποχώρηση ορισμένων νομισμάτων από το ΕΝΣ, και από την τροποποίηση των βραχυπρόθεσμων στόχων της οικονομικής πολιτικής στο Ηνωμένο Βασίλειο.

2.1. *Σημερινή οικονομική κατάσταση και προοπτικές της ονομαστικής σύγκλισης: οι δείκτες του Μάαστριχτ*

2.1.1. Οι παράμετροι που χρησιμοποιούνται ως δείκτες σύγκλισης παρουσιάζουν μια ελαφρά επιδείνωση κατά τη

διάρκεια του 1991 και των πρώτων μηνών του 1992, εάν παρατηρηθούν για το σύνολο της Κοινότητας· ωστόσο, επιτεύχθηκε μεγαλύτερη προσέγγιση μεταξύ των χωρών ως προς το μεγαλύτερο τμήμα των δεικτών αυτών, πράγμα που σημαίνει μεγαλύτερο βαθμό σύγκλισης, έστω και σε τιμές λίγο υψηλότερες αυτών των ανισοτήτων.

2.1.2. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής, το δημόσιο έλλειμμα αυξήθηκε περίπου κατά μισή μονάδα, κατά τη διάρκεια του 1991, μολονότι αυξήθηκε από 5 σε 6 ο αριθμός των χωρών που βρίσκονται μέσα στα όρια του 3,0 % του ΑΕΠ.

2.1.3. Οι προβλέψεις που πραγματοποιήθηκαν από την Επιτροπή για το 1992, παρουσιάζουν νέα αύξηση του δημόσιου χρέους του ίδιου μεγέθους με πέρυσι, με ταυτόχρονη μείωση του αριθμού των χωρών που θα ανταποκριθούν στον καθορισθέντα στόχο. Ωστόσο, για όλες τις χώρες που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα δημόσια ελλείμματα προβλέπονται ορισμένες μειώσεις.

2.1.4. Πρέπει να επισημανθεί ότι το υψηλό επίπεδο δημόσιου χρέους ορισμένων χωρών συνεχίζει να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα επειδή καθιστά ολοένα και πιο επισφαλή τα περιθώρια χειρισμού των δημόσιων δαπανών, απορροφώντας ένα αυξανόμενο τμήμα τους, που προορίζεται έτσι για την κάλυψη του δημοσιονομικού κόστους του χρέους εις βάρος κεφαλαίων με κοινωνική προτεραιότητα.

2.1.5. Με την έννοια αυτή, είναι βασικό τα μέτρα ελέγχου των δημόσιων ελλειμμάτων και μείωσης του χρέους να έχουν την απαραίτητη κοινωνική συναίνεση σύμφωνα με ό,τι συμφωνήθηκε από τους κοινωνικούς εταίρους στα πλαίσια της συμφωνίας για τον κοινωνικό διάλογο του περασμένου Ιουλίου.

2.1.6. Ως προς τον πληθωρισμό, φαίνεται να διατηρείται η τάση ελαφράς μείωσης στο σύνολο της Κοινότητας, αφού κυμαίνεται στα μέσα του έτους στο 4,5 % περίπου για τις δώδεκα χώρες και σχεδόν στο 2,5 % για τις τρεις σταθερότερες. Ο αριθμός των χωρών που ανταποκρίνονται στην απαίτηση που καθορίστηκε στο Μάαστριχτ συνεχίζει να είναι επτά, μολονότι υπάρχουν προοπτικές αύξησής του σε εννέα σε χρονικό διάστημα μικρότερο ίσως του ενός έτους, ενώ οι χώρες με τους υψηλότερους συντελεστές πληθωρισμού τους μείωσαν δραστικά τους τελευταίους μήνες. Παρόλα αυτά, οι υποτιμήσεις που έγιναν τις τελευταίες εβδομάδες μπορεί να οδηγήσουν σε επιζήμια αύξηση του πληθωρισμού στις χώρες εκείνες που υποχρεώθηκαν να λάβουν παρόμοια μέτρα.

2.1.7. Οι προοπτικές για τον πληθωρισμό, εξάλλου, είναι αρκετά καλές, εάν ληφθεί υπόψη η ταχύτατη επιβράδυνση της αύξησης των ονομαστικών μισθών που σημειώνεται σε όλες σχεδόν τις χώρες. Αυτή η μείωση, που είναι λογικά μεγαλύτερη από την άποψη του ανά μονάδα κόστους της εργασίας, φαίνεται να είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες μείωσης του πληθωρισμού το 1992.

2.1.8. Σε γενικές γραμμές, λοιπόν, η διαδικασία σύγκλισης φαίνεται να βελτιώνεται ως προς τους συντελεστές πληθωρισμού, δεδομένου ότι τείνουν να μειωθούν. Επίσης τείνουν να μειωθούν οι διαφορές μεταξύ των χωρών. Ως προς τα δημόσια ελλείμματα, η εξέλιξη είναι λιγότερο ευνοϊκή, αν και παρατηρείται μεγαλύτερη διόρθωση στο μεγαλύτερο μέρος των χωρών που παρουσίαζαν τις μεγαλύτερες ανισορροπίες.

2.1.9. Τα επιτόκια, για την ώρα, παραμένουν υψηλά, μολονότι τους τελευταίους δώδεκα μήνες σημειώθηκαν μικρές μειώσεις στο μεγαλύτερο μέρος των χωρών. Ωστόσο, είναι

προφανές ότι μια μεγαλύτερη μείωση εξαρτάται από το ενδεχόμενο χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής της Γερμανίας.

2.1.10. Παρά την τάση αυτή βελτίωσης του πληθωρισμού και μείωσης των σχετικών αποκλίσεων μεταξύ των χωρών σε ό,τι αφορά το δημόσιο έλλειμμα, η κοινοτική οικονομική κατάσταση παρουσιάζει, κατά την κρίση της ΟΚΕ, πολύ ανησυχητικές πλευρές. Η προοδευτική εξασθένηση της οικονομικής ανάπτυξης οδηγεί σε μια κατάσταση που πλησιάζει τη στασιμότητα. Οι επενδύσεις, ειδικότερα σε αγαθά εξοπλισμού, είναι πολύ άτονες και οι προοπτικές ανάκαμψης δεν φαίνεται να παγιώνονται.

2.1.11. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών, αυξάνονται ταχέως οι πιθανότητες να μειωθεί κατά τη διάρκεια του 1992 το επίπεδο της απασχόλησης στο σύνολο της Κοινότητας. Ο συντελεστής ανεργίας, συνεπώς, θα αυξηθεί κατά παρά πάνω από 0,5 %.

2.2. Άλλοι δείκτες οικονομικής σύγκλισης

2.2.1. Πέρα από τους δείκτες σύγκλισης που καθορίστηκαν στο Μάαστριχτ, υπάρχει μια άλλη ομάδα μεταβλητών που αντικατοπτρίζουν ζητήματα μεγάλης σημασίας για να γίνει αντιληπτή η οικονομική κατάσταση της Κοινότητας και οι προοπτικές σύγκλισης που παρουσιάζει. Χωρίς να επιδιώκεται η εξάντληση του θέματος, μπορεί να αποδειχθεί ικανοποιητικό συμπληρωματικό στοιχείο για αυτή τη γενική θεώρηση η ενσωμάτωση ορισμένων πτυχών σχετικά με την κατάσταση του εξωτερικού εμπορίου, την τεχνολογική προσπάθεια και επίπεδο, και τέλος το κεφαλαιουχικό δυναμικό και τις κοινοτικές υποδομές.

2.2.2. Η κατάσταση του εξωτερικού εμπορίου αποτελεί καλό εκ των υστέρων δείκτη για το πραγματικό επίπεδο ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, και, από την οπτική της σύγκλισης, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη για να γίνουν αντιληπτές οι δυσκολίες της διαδικασίας σε ένα πλαίσιο υλοποίησης της ενιαίας αγοράς.

2.2.3. Από την άποψη του εξωτερικού εμπορίου βιομηχανικών αγαθών, εμφανίζονται τρεις διαφορετικές καταστάσεις στα πλαίσια της Κοινότητας. Ορισμένες χώρες παρουσιάζουν εξωτερικά ελλείμματα διαρθρωτικού ή επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα. Άλλα κράτη μέλη φαίνεται να έχουν επιλύσει το εξωτερικό πρόβλημα ή να βρίσκονται σε σαφή διαδικασία επίλυσής του. Τέλος, μια μικρή ομάδα χωρών παρουσιάζει καλή εξωτερική ανταγωνιστικότητα και εμπορική σχέση σταθερή ή ευνοϊκή με την πάροδο του χρόνου.

2.2.4. Για το σύνολο της Κοινότητας η κατάσταση φαίνεται να επιδεινώνεται προοδευτικά, έστω και αν το εξωτερικό έλλειμμα δεν παρουσιάζει ακόμη τόσο υψηλά — σε ποσοστό του κοινοτικού ΑΕΠ — μεγέθη ώστε να θεωρηθεί ότι αποτελεί βραχυπρόθεσμα εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη, τουλάχιστον όσο διατηρείται περίπου στα επίπεδα που προβλέπονται σήμερα.

2.2.5. Ωστόσο, δεν παρατηρείται καμία τάση μείωσης των διαφορών μεταξύ των χωρών. Αντιθέτως, τα εθνικά εξωτερικά ελλείμματα παρουσιάζουν με την πάροδο του χρόνου αποκλίσεις εξελίξεις, κι αυτή η πτυχή μπορεί να αποτελέσει σημαντική δυσκολία σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να προωθηθεί και να διατηρηθεί η οικονομική μεγέθυνση.

Ταυτόχρονα, αποδεικνύουν τις δυσκολίες που υπάρχουν για να επιτευχθεί η πραγματική σύγκλιση των οικονομιών των δώδεκα όσον αφορά τα αυξανόμενα επίπεδα ανταγωνιστικότητας.

2.2.6. Άλλη σημαντική πτυχή αποτελούν τα τεχνολογικά επίπεδα των χωρών και η αναμφίβολη επίδρασή τους στην ανταγωνιστικότητα και τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης. Όπως σωστά επισημαίνει η Επιτροπή, οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης είναι μεγαλύτερες όταν υπάρχει ανεπτυγμένος βιομηχανικός τομέας, μεγάλος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, σημαντικές ανάγκες καινοτομίας, βελτίωση των προϊόντων κλπ.

2.2.7. Οι διαφορές μεταξύ των χωρών στο πεδίο αυτό είναι τεράστιες και αντικατοπτρίζουν, πράγματι, μεγάλη ανισότητα μεταξύ των επιπέδων ανταγωνιστικότητας, και ειδικά των βιομηχανικών, μέσα στην Κοινότητα.

2.2.8. Στις διάφορες πτυχές που επισημάνθηκαν προηγουμένα θα πρέπει να προστεθούν οι διαφορές ως προς τα επίπεδα που σχετίζονται με την παραγωγική κεφαλαιοποίηση και το δυναμικό υποδομών μεταξύ των κοινοτικών χωρών.

2.3. Οι πολιτικές που συνεπάγεται η ονομαστική σύγκλιση

2.3.1. Η επίτευξη υψηλού βαθμού ονομαστικής σύγκλισης των οικονομιών των δώδεκα χωρών αποτελεί απαραίτητη και αποδεκτή προϋπόθεση για την επίτευξη της ΟΝΕ. Ωστόσο, όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή και επιθυμεί να τονίσει η ΟΚΕ, η σημερινή συνολική εικόνα οικονομικής εξασθένησης και αύξησης της ανεργίας προκαλεί μεγαλύτερες δυσχέρειες για την επίτευξη της ονομαστικής σύγκλισης, με αποτέλεσμα οι πολιτικές προσαρμογής να έχουν μεγαλύτερο οικονομικό και κοινωνικό κόστος.

2.3.2. Για όλους αυτούς τους λόγους, η επανεμφάνιση της οικονομικής ανάπτυξης έχει θεμελιώδη σημασία για την αναζωογόνηση της οικονομίας και για τη διόρθωση των ονομαστικών ανισοτήτων των χωρών σε ένα πλαίσιο αύξησης της παραγωγής, των επενδύσεων και της απασχόλησης.

2.3.3. Η εμπειρία των τελευταίων δύο δεκαετιών, όπως επισημαίνεται με σαφήνεια από την Επιτροπή, δείχνει ότι οι δύο κυριότεροι παράγοντες που καθορίζουν τις επενδύσεις είναι το επίπεδο ζήτησης και η απόδοση του κεφαλαίου. Αυτή η τελευταία είχε παρουσιάσει ανάκαμψη κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, έχοντας σχεδόν προσεγγίσει τα επίπεδα που επικρατούσαν πριν από την πρώτη κρίση του πετρελαίου. Η ελαφρά μείωση των δύο τελευταίων ετών μπορεί να θεωρηθεί προσωρινή και ξεπερασμένη εάν λάβουμε υπόψη μας την ευνοϊκή εξέλιξη ανά μονάδα του πραγματικού κόστους της εργασίας που προβλέπεται από την Επιτροπή για το 1992 και το 1993.

2.3.4. Το επίπεδο απόδοσης του κεφαλαίου που επιτεύχθηκε μπορεί να είναι επαρκές για να διατηρηθούν συντελεστές επενδύσεων που να είναι θετικοί και, ανακτώντας την ανοδική τάση, τόσο υψηλοί όσο κατά την περίοδο '86—'89, ειδικά εάν συνδυασθεί με τη μέτρια εξέλιξη του ανά μονάδα κόστους της εργασίας που αναφέρθηκε παραπάνω.

2.3.5. Ωστόσο, το άλλο καθοριστικό στοιχείο των επενδύσεων, το επίπεδο της ζήτησης, παρουσιάζει αισθητή ανεπάρκεια από το 1991 και μετά. Η εμπειρία των τελευταίων είκοσι ετών δείχνει ότι όταν τα ποσοστά αύξησης της ζήτησης δεν ξεπερνούν το 2,3 % δεν είναι δυνατό να διατηρηθεί μια θετική επενδυτική ροή, και ότι, όταν τα ποσοστά είναι κάτω από 2,0 %, οι επενδύσεις παρουσιάζουν αρνητικό συντελεστή στην Κοινότητα.

2.3.6. Η διατήρηση αυτού του επαρκούς επιπέδου ζήτησης στο σύνολο της Κοινότητας για να κυμανθούν οι επενδύσεις σε θετικούς συντελεστές προσκρούει στην ύπαρξη ακόμη μεγαλύτερων ανισορροπιών σε πολλές χώρες, πράγμα που τις υποχρεώνει να εφαρμόζουν πολιτικές προσαρμογής που δεν ευνοούν την ανάπτυξη και δημιουργούν προσδοκίες οικονομικής εξασθένησης που επηρεάζουν τις επενδύσεις.

2.3.7. Πράγματι, η ύπαρξη των ανισοτήτων που αναφέρθηκαν σε προηγούμενες παραγράφους (υπερβολικό δημόσιο χρέος ή υψηλά δημόσια ελλείμματα, υψηλοί συντελεστές πληθωρισμού ή ανισότητες στα εμπορικά ισοζύγια) υποχρεώνει έναν σημαντικό αριθμό κρατών μελών να εφαρμόσουν πολιτικές προσαρμογής που συνεπάγονται μεγαλύτερη οικονομική λιτότητα. Σε συνάφεια μ' αυτό, τα μακροοικονομικά σενάρια που παρουσιάστηκαν από τις κυβερνήσεις προβλέπουν μικρότερη οικονομική μεγέθυνση και απασχόληση, και ορισμένες φορές αύξηση της ανεργίας. Η βραχυπρόθεσμη επίδραση αυτών των σεναρίων στις προοπτικές της παραγωγής, τα σχέδια ενσωμάτωσης και οι αποφάσεις αύξησης της απασχόλησης είναι αναγκαστικά αρνητικά.

2.3.8. Συνεπώς, η πλειοψηφία των χωρών εφαρμόζει πολιτικές συγκράτησης των δαπανών στις αντίστοιχες οικονομίες τους, είτε με την πρόθεση να μειώσουν τις ανισότητες και να πετύχουν μεγαλύτερο βαθμό ονομαστικής σύγκλισης, είτε για να συνεχίσουν να διατηρούν αυτές τις μεταβλητές υπό έλεγχο. Στην πράξη, αυτό συνεπάγεται την ταυτόχρονη εφαρμογή λίγο έως πολύ περιοριστικών πολιτικών στο εσωτερικό της Κοινότητας, πράγμα που προφανώς οδηγεί σε μεγαλύτερη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας.

2.3.9. Κατ' αυτό τον τρόπο, επέρχεται στην πραγματικότητα ένας συντονισμός των οικονομικών πολιτικών με το σαφή στόχο να επιτευχθεί σημαντικός βαθμός σύγκλισης στις ονομαστικές ανισότητες των οικονομιών των κρατών μελών. Με την προσπάθεια, μέσω του τρόπου αυτού, να ελεγχθεί ο πληθωρισμός και να μειωθούν τα δημοσιονομικά ελλείμματα επιδιώκεται να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον σταθερότητας που θα επιτρέψει μια πιο ικανοποιητική ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας και των παραγωγικών επενδύσεων.

2.3.10. Ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης στη σταθερότητα των κοινοτικών οικονομιών μπορεί να αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να ευνοηθεί η διαδικασία σταθερής και μόνιμης οικονομικής ανάπτυξης, αλλά δεν υπάρχει ασφάλεια σχετικά με το αν αποτελεί επίσης επαρκή προϋπόθεση. Η αβεβαιότητα αυτή μπορεί επίσης να οδηγήσει σε καθυστέρηση της οικονομικής ανάκαμψης. Ακόμη κι αν πεισθούν οι οικονομικοί παράγοντες και οι αγορές ότι υπάρχει η βούληση να

διορθωθούν οι νομισματικές ανισότητες, μπορεί να παραμείνουν χωρίς απαντήσεις τα ερωτήματα που συχνά τίθενται για το ποιος θα πρωταγωνιστήσει στην οικονομική επανενεργοποίηση και μέσω ποιων διαδικασιών και μηχανισμών.

2.3.11. Από την άποψη αυτή, οι κοινωνικοί εταίροι, εργοδότες και συνδικάτα, σε κοινοτικό επίπεδο, κατέληξαν τον περασμένο Ιούλιο σε κοινή θέση αναφορικά με «το κρίσιμο πρόβλημα της αδύναμης ανάπτυξης το 1992 και 1993». Οι κοινωνικοί εταίροι τόνισαν ότι «όποια και αν είναι τα όρια που αφορούν τις καθαρά εθνικές ενέργειες, μια δράση συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο θα βελτιώσει για όλους τα περιθώρια χειρισμού». Η εν λόγω μακροοικονομική στρατηγική για την αναθέρμανση της οικονομίας θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: ταχεία μείωση των επιτοκίων που θα επιτευχθεί μέσω υγιούς οικονομικής πολιτικής, υπεύθυνες μισθολογικές διαπραγματεύσεις βάσει αξιόπιστης και κοινωνικά αποδεκτής οικονομικής πολιτικής, αντιστάθμιση των ενδεχομένων προσωρινών αρνητικών συνεπειών στη ζήτηση διαμέσου αυτής της μακροοικονομικής πολιτικής για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων.

2.3.12. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα πρέπει να συμπεριλάβουν το ταχύτερο δυνατό τα προαναφερθέντα συμπεράσματα των κοινωνικών εταίρων, που εκτίθενται στο έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1992, στις οικονομικές συζητήσεις τους με σκοπό να καθορίσουν ταχύτερα τις κατευθυντήριες γραμμές μιας μακροοικονομικής στρατηγικής για τη συνεργασία σε κοινοτικό επίπεδο που θα αποτελέσει πλαίσιο αναφοράς για την εξασφάλιση της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

2.4. Ονομαστική και πραγματική σύγκλιση

2.4.1. Η ονομαστική σύγκλιση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να προχωρήσουμε στην ΟΝΕ, αλλά δεν είναι επαρκής εάν λάβουμε υπόψη την ανάγκη να διατηρηθούν εξισορροπημένα και συγκλίνοντα επίπεδα ανταγωνιστικότητας στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Και όλα αυτά, μέσα στο γενικότερο στόχο της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της Κοινότητας σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.4.2. Οι πολιτικές νομισματικής σύγκλισης δεν θα πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με την πραγματική σύγκλιση. Θεωρητικά, η μείωση του πληθωρισμού θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα, αλλά αυτή εξαρτάται ολόένα και λιγότερο από τις τιμές, και οπωσδήποτε μεγαλύτερη σημασία για τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη του κόστους έχει η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία καθώς και η παραγωγική κεφαλαιοποίηση, από την οποία πάνω από όλα εξαρτώνται τα επίπεδα παραγωγικότητας της εργασίας και πραγματικών μισθών.

2.4.3. Από την άλλη πλευρά υπάρχει υπερβολική τάση να αποδίδεται στο κόστος της εργασίας η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, όταν στην πραγματικότητα η εξέλιξη του έχει σχετική μόνο επίδραση στην πορεία της ανταγωνιστικότητας μέσω των τιμών, και αυτό βραχυπρόθεσμα. Μια μακροπρόθε-

ση στρατηγική για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας δεν μπορεί να βασισθεί αποκλειστικά στην εξέλιξη του κόστους της εργασίας.

2.4.4. Πράγματι, το πραγματικό ανά μονάδα κόστος της εργασίας παρουσίασε στην Κοινότητα μια εξέλιξη, συνολικά από τις αρχές της δεκαετίας του '80 έως σήμερα, παρόμοια με αυτή της ιαπωνικής οικονομίας και πολύ πιο ευνοϊκή από την αντίστοιχη της αμερικανικής. Αν δεν ληφθούν υπόψη οι συντελεστές πληθωρισμού, που είναι υψηλότεροι στους Δώδεκα σε σύγκριση με τους δύο κυριότερους ανταγωνιστές τους, οι πραγματικοί μισθοί απώλεσαν στην Κοινότητα παρόμοια ή μεγαλύτερα τμήματα σε σχέση με την αύξηση της παραγωγικότητας του παράγοντα «εργασία». Αυτό θα μπορούσε να έχει επιτρέψει μεγαλύτερη μείωση του πληθωρισμού απ'αυτή που καταγράφηκε. Εν πάση περιπτώσει, επέφερε υψηλότερη αύξηση του επιχειρησιακού πλεονάσματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πραγματικοί μισθοί σημείωσαν περιορισμένη αύξηση κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών, χωρίς ωστόσο η παραγωγικότητα να παρουσιάσει ανάλογη θετική εξέλιξη.

2.4.5. Πράγματι, η παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο είναι πολύ χαμηλότερη στην Κοινότητα από ό,τι στις Ηνωμένες Πολιτείες και το τεχνολογικό επίπεδο είναι αισθητά κατώτερο από το αντίστοιχο της Ιαπωνίας. Το ζήτημα της χαμηλότερης παραγωγικότητας βασίζεται στο χαμηλότερο βαθμό κεφαλαιοποίησης των οικονομιών του συνόλου της Κοινότητας, και όχι προφανώς στους ευρωπαίους εργαζομένους, στο βαθμό που το τεχνολογικό επίπεδο εξηγείται από το γεγονός ότι η Κοινότητα δαπανά κάθε χρόνο και λιγότερα κεφάλαια για E + A από ό,τι οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία.

2.4.6. Για όλους αυτούς τους λόγους, οι πολιτικές νομισματικής σύγκλισης όχι μόνο δεν πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με την πραγματική σύγκλιση, και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, αλλά πρέπει επίσης να συμπεριλάβουν πολιτικές για τη βελτίωσή της. Αυτό είναι δυνατό μόνο εάν εξασφαλισθεί η σταθερή και αναζωογονητική αύξηση των επενδύσεων και εάν ενθαρρυνθούν με τις κατάλληλες πολιτικές οι δαπάνες για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη στο σύνολο της Κοινότητας. Όλα αυτά δεν είναι προφανώς συμβατά με οικονομίες που βρίσκονται σε ύφεση ή με καθαρά περιοριστικές πολιτικές.

2.4.7. Η επενδυτική διαδικασία αποτελεί εγγύηση για μεγαλύτερη παραγωγικότητα, απασχόληση και πραγματικούς μισθούς. Η τεχνολογική βελτίωση είναι ο παράγοντας που επιτρέπει να μην μειωθεί η απόδοση του κεφαλαίου και για το λόγο αυτό δεν αποθαρρύνει τις επενδύσεις στο βαθμό που αυξάνεται η κεφαλαιοποίηση της οικονομίας.

2.4.8. Συνεπώς, οι δύο αυτοί παράγοντες εξασφαλίζουν τη διατήρηση της οικονομικής μεγέθυνσης, την αύξηση της παραγωγικότητας και των πραγματικών μισθών και της απασχόλησης· τελικά αποτελούν την προϋπόθεση για την πραγματική σύγκλιση.

3. Σύγκλιση και απασχόληση

3.0.1. Η οικονομική και κοινωνική συνοχή αποτελεί κεντρικό στόχο της Κοινότητας που θα πρέπει να διατηρηθεί

και να ενισχυθεί. Είναι γι' αυτό σημαντικό η διαδικασία της ολοκλήρωσης όχι μόνο να βελτιώσει τα συνολικά αποτελέσματα αλλά επιπλέον να συμβάλει στη μείωση των διαφορών σε ό,τι αφορά την παραγωγική ικανότητα και, συνακόλουθα, τις ευκαιρίες απασχόλησης μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Κοινότητας και μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων.

3.1. Η κατάσταση της απασχόλησης στην Κοινότητα

3.1.1. Μεταξύ 1985 και 1990, η απασχόληση αυξήθηκε στην Κοινότητα με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,5%, πράγμα που επέτρεψε καθαρή αύξηση πάνω από 9 εκατομμύρια απασχολούμενων ατόμων. Ωστόσο, μόνο το 30% της απασχόλησης που δημιουργήθηκε αφορούσε άτομα που ήταν προηγουμένως άνεργα, ενώ το υπόλοιπο αφορούσε νέους που εργάζονταν για πρώτη φορά ή άτομα τα οποία επέστρεφαν στην αγορά εργασίας μετά από μια περίοδο απομάκρυνσης από αυτή.

3.1.2. Άλλη σημαντική πτυχή της περιόδου 1985-1990 υπήρξε ο υψηλός συντελεστής δημιουργίας απασχόλησης σε σχέση με το συντελεστή οικονομικής ανάπτυξης παράλληλα με εμφανή μείωση της αύξησης της παραγωγικότητας.

3.1.3. Ίσως αυτό να σχετίζεται με τη φύση της απασχόλησης που δημιουργήθηκε. Σχεδόν όλες οι πρόσθετες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μεταξύ 1985 και 1990, ανήκαν στον τομέα των υπηρεσιών. Η γεωργική απασχόληση συνέχισε να μειώνεται ενώ η βιομηχανική απασχόληση αυξήθηκε πολύ λίγο και μόνο στον οικοδομικό τομέα.

3.1.4. Από την άλλη πλευρά, πολλές από τις θέσεις που δημιουργήθηκαν ήταν θέσεις προσωρινής ή μερικής απασχόλησης. Παρόλα αυτά, αυτή η τάση προς την προσωρινή ή μερική απασχόληση δεν είναι κοινή σε όλα τα κράτη μέλη και το γενικό επίπεδο της εργασίας κατά μερική απασχόληση και της προσωρινής εργασίας διαφέρει αισθητά· στο Βορρά της Κοινότητας είναι πιο συνηθισμένη η εργασία κατά μερική απασχόληση ενώ στο Νότο αυξάνει αισθητά ο προσωρινός χαρακτήρας της απασχόλησης. Πράγματι, σε ορισμένες χώρες, το σύνολο των θέσεων απασχόλησης που δημιουργήθηκαν καλύφθηκε με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και επίσης παρουσιάστηκε ένα φαινόμενο αντικατάστασης των συμβάσεων ορισμένου χρόνου από προσωρινές συμβάσεις.

3.1.5. Ο χαρακτήρας των θέσεων που δημιουργήθηκαν (στις υπηρεσίες και στον τομέα των κατασκευών, προσωρινής ή μερικής απασχόλησης) μετέτρεψε την απασχόληση σε μια μεταβλητή που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στις μεταλλαγές της συγκυρίας. Αν η οικονομία διατηρήσει τη σημερινή της αδυναμία και δεν επιτύχει υψηλότερα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης, οι συνέπειες για την απασχόληση θα είναι σοβαρές.

3.1.6. Από τις αρχές του 1990, η οικονομική ανάπτυξη επιβραδύνθηκε αισθητά στην Κοινότητα, πράγμα που σταμάτησε την περίοδο ταχείας δημιουργίας απασχόλησης. Το 1991, η απασχόληση αυξήθηκε μόνο κατά 0,2%. Οι μελλοντικές προοπτικές δεν είναι καλύτερες και προβλέπεται μείωση ή περιορισμένη αύξηση της απασχόλησης και αυξανόμενη ανεργία. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ακόμη και αν η συγκυρία βελτιωθεί και υλοποιηθούν οι προβλέψεις της για οικονομική

ανάπτυξη, το ποσοστό ανεργίας δεν θα αρχίσει να μειώνεται παρά μόνο από το 1994 και μετά. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει ο κίνδυνος να διατηρηθεί η σημερινή οικονομική κατάσταση για μια παρατεταμένη περίοδο βραδείας οικονομικής ανάπτυξης ή στασιμότητας ή ακόμη και μείωσης της απασχόλησης στην Κοινότητα, αντί να είναι ένα μεταβατικό εμπόδιο που παρεμποδίζει την επίτευξη αποδεκτών ποσοστών οικονομικής ανάπτυξης.

3.2. Το επίπεδο απασχόλησης στην Κοινότητα

3.2.1. Το ποσοστό απασχόλησης στην Κοινότητα, δηλ. η σχέση μεταξύ του αριθμού των απασχολούμενων ατόμων και του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας (από 15 έως 64 ετών), ανερχόταν το 1990 στο 60%. Η αναλογία αυτή, παρά τη συνεχή αύξηση στην Κοινότητα από το 1984, και μετά, παραμένει πάντοτε πολύ κατώτερη από το επίπεδο που παρουσιάζεται σε πολλές δυτικές χώρες και στην Ιαπωνία, όπου ο απασχολούμενος πληθυσμός αντιπροσωπεύει το 72%-75% του πληθυσμού σε ενεργό ηλικία.

3.2.2. Αυτό, αναμφίβολα, σημαίνει ότι υπάρχει στην Κοινότητα σημαντική διαρθρωτική ανισορροπία, δεδομένου ότι ο όγκος της απασχόλησης που η οικονομία μπόρεσε να θέσει στη διάθεση των πολιτών της είναι σχετικά περιορισμένος.

3.2.3. Ο σχετικά υψηλός συντελεστής οικονομικής ύφεσης στην Κοινότητα μπορεί να εξηγήσει γιατί η ανεργία συνέχισε να είναι υψηλή, παρά το γεγονός ότι υπήρξαν υψηλά ποσοστά αύξησης της απασχόλησης. Η επέκταση των ευκαιριών απασχόλησης εν μέρει μόνο μειώνει τα ποσοστά ανεργίας, εφόσον μεγάλο μέρος των νέων θέσεων εργασίας καταλαμβάνεται από άτομα που πριν δεν εργάζονταν. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί αρνητικό, δεδομένου ότι είναι η συνέπεια μιας φυσιολογικής ανάπτυξης των δημογραφικών και κοινωνικών τάσεων στο μέτρο που εκσυγχρονίζονται οι οικονομικές διαρθρώσεις των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών και χωρών, ειδικά στο Νότο, και οι γυναίκες ενσωματώνονται σε μεγαλύτερο βαθμό στον επαγγελματικό βίο.

3.3. Το πρόβλημα της αυξανόμενης ανεργίας

3.3.1. Ύστερα από πέντε συνεχή σχεδόν έτη μείωσης, η ανεργία άρχισε να αυξάνεται στην Κοινότητα κατά τα τέλη του 1990, ως καθυστερημένη αντίδραση στην επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, στην Κοινότητα συνολικά, το ποσοστό ανεργίας μπορεί να αυξηθεί από 8,3% το 1990 σε 9,7% το 1993. Αυτό σημαίνει, εάν διατηρηθούν τα σημερινά ποσοστά δραστηριότητας, 2 εκατ. ανέργους επιπλέον σε τρία χρόνια, και ένα σύνολο 14 εκατ. περίπου ανέργων τον επόμενο χρόνο.

3.3.2. Έτσι λοιπόν, η Κοινότητα αντιμετωπίζει ένα σοβαρό πρόβλημα. Ωστόσο, οποιαδήποτε προσπάθεια για να φθάσει κανείς στην καρδιά του προβλήματος της ανεργίας θα πρέπει να προχωρήσει πέρα από την απλή παρακολούθηση της διακύμανσης των αριθμητικών στοιχείων της. Όπως

έχουμε ήδη επισημάνει προηγούμενα, η Κοινότητα όχι μόνο παρουσιάζει υψηλό ποσοστό ανεργίας αλλά και χαμηλό ποσοστό απασχόλησης. Οι διαφορές μεταξύ των ποσοστών ανεργίας εξηγούν κατά λιγότερο από το ήμισυ αυτή τη μείωση της απασχόλησης, ενώ αντίθετα η πιο σοβαρή εξήγηση αυτής της διαφοράς είναι οι αποκλίσεις μεταξύ των ποσοστών δραστηριότητας των γυναικών.

3.3.3. Η επίδραση αυτής της ύφεσης στην αγορά εργασίας είναι αναμφισβήτητη: σημαντικό τμήμα της αύξησης της καθαρής απασχόλησης δεν θα καταληφθεί από νέργους, αλλά από άτομα που πριν δεν εργάζονταν. Αυτό σημαίνει ότι η δημιουργία απασχόλησης στην Κοινότητα θα απαιτήσει ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια από εκείνη που αποσκοπεί στη μείωση των ποσοστών ανεργίας.

3.4. Ανισότητες της απασχόλησης και της ανεργίας

3.4.1. Όσον αφορά τα επίπεδα ανεργίας και απασχόλησης, η κατάσταση διαφέρει αισθητά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο στο εσωτερικό της Κοινότητας. Αναλύοντας τα στοιχεία του 1991, βλέπουμε ότι τα ποσοστά ανεργίας της Ιρλανδίας και της Ισπανίας είναι σχεδόν διπλάσια από τον κοινοτικό μέσο όρο. Άλλες τρεις χώρες, η Γαλλία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν ποσοστά ελαφρώς υψηλότερα από το μέσο όρο. Το Βέλγιο, η Δανία και η Ελλάδα κυμαίνονται περίπου στον κοινοτικό μέσο όρο ενώ οι Κάτω Χώρες βρίσκονται ελαφρώς πιο κάτω, και η Γερμανία, η Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο έχουν ποσοστά ανεργίας σχετικά λιγότερο υψηλά σε σύγκριση με τον κοινοτικό μέσο όρο.

3.4.2. Οι διαφορές μεταξύ των χωρών κρύβουν ένα εξίσου σημαντικό φαινόμενο προς παρατήρηση και συγκεκριμένα τις διαφορές μεταξύ περιφερειών στο εσωτερικό της κάθε χώρας. Πράγματι, ορισμένες χώρες με λιγότερο υψηλά ποσοστά ανεργίας παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές ως προς τα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των περιφερειών τους. Στη Γερμανία, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας είναι περίπου τετραπλάσιο από το ποσοστό της περιφέρειας με τη μικρότερη ανεργία. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η αναλογία είναι 1 προς 3,5. Αντίθετως, σε μια χώρα όπως η Ισπανία, με πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας, η σχέση μεταξύ των περιφερειακών ποσοστών ανεργίας είναι 1 προς 2,5.

3.4.3. Συνεπώς, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η μείωση των ανισοτήτων τόσο μεταξύ των χωρών μελών όσο και στο εσωτερικό τους θα πρέπει να αποτελέσει πρωταρχικό στόχο της Κοινότητας. Οι κοινοτικές και εθνικές πολιτικές θα πρέπει να προωθηθούν με βάση το στόχο αυτό, και να επιδιωχθεί μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ τους, κατά τρόπο ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή σε όλες τις χώρες και σε όλες τις περιφέρειες της Κοινότητας.

3.4.4. Όσον αφορά την απασχόληση, το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας και το οποίο απασχολείται είναι μεγαλύτερο στις πιο ευημερούσες και ανε-

πτυγμένες περιοχές του Βορρά απ'ό,τι στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του Νότου. Ενώ το ποσοστό απασχόλησης ανέρχεται σε 75 % στη Δανία και τη νοτιοανατολική Αγγλία και σε 70 % στη νότια Γερμανία, είναι χαμηλότερο από 50 % σε όλη την Ισπανία, την Ιρλανδία και σε μεγάλο μέρος της νότιας Ιταλίας. Παρόλα αυτά, αυτός ο κανόνας δεν είναι γενικός, δεδομένου ότι αυτό το ποσοστό είναι χαμηλότερο από 55 % σε μεγάλο μέρος της Ολλανδίας και του Βελγίου, όπως επίσης στις κεντρικές περιφέρειες της Γερμανίας, ενώ είναι ανώτερο από 60 % στη βόρεια Πορτογαλία και ανώτερο από 55 % στην Ελλάδα.

3.4.5. Εν πάση περιπτώσει, εάν οι προβλέψεις για τον πληθυσμό σε ενεργό ηλικία συνδυαστούν με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής όσον αφορά την προσφορά μη δηλωμένου εργατικού δυναμικού καθώς και με τα στοιχεία για την ανεργία, γίνεται φανερή η βασική ανάγκη μελλοντικών θέσεων εργασίας στις λιγότερο ανεπτυγμένες ζώνες της Κοινότητας. Ενδεικτικά, η Επιτροπή κρίνει ότι, για να μειωθούν οι διαφορές στα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών και της υπόλοιπης Κοινότητας, η απασχόληση θα πρέπει να αυξάνεται κατά τη διάρκεια των επόμενων είκοσι πέντε ετών τουλάχιστον κατά 1 % ετησίως περισσότερο από ό,τι στην υπόλοιπη Κοινότητα.

3.4.6. Συνεπώς, η πρόκληση για την Κοινότητα είναι σαφής: απαιτούνται πολιτικές για τη δημιουργία απασχόλησης, και ειδικότερα στις περιφέρειες που έχουν χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας.

3.4.7. Ωστόσο, κατά την κρίση της ΟΚΕ, αυτή η πρόκληση απαιτεί διεξοδικότερη μελέτη του ζητήματος για να μπορέσουν να προωθηθούν πολιτικές για όλη την Κοινότητα που να είναι διαρθρωμένες με τις εθνικές πολιτικές οι οποίες και θα πρέπει να δώσουν έμφαση στις περιφέρειες με τη μεγαλύτερη ανεργία και τη μικρότερη απασχόληση.

3.5. Ονομαστική σύγκλιση και αύξηση της απασχόλησης

3.5.1. Κατά την ΟΚΕ, η επιδίωξη της ονομαστικής σύγκλισης θα πρέπει να συμβιβάζεται με την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης. Η κατάσταση της σημερινής οικονομικής εξασθένησης δυσχεραίνει την υλοποίηση των προσαρμογών και την αύξηση της σύγκλισης αυξάνοντας το οικονομικό και κοινωνικό τους κόστος.

3.5.2. Οι διαδικασίες σύγκλισης που συνεπάγονται πολιτικές προσαρμογών, σε πολλές περιπτώσεις προϋποθέτουν οικονομική πειθαρχία και γενικώς τείνουν να περιορίζουν την ανάπτυξη της οικονομίας. Αυτό, σε ένα πλαίσιο εξασθένησης και μεγάλης διεθνούς αβεβαιότητας, μπορεί να έχει πολύ αρνητική επίδραση στην απασχόληση.

3.5.3. Συνεπώς, κατά την ΟΚΕ, η επανεμφάνιση της οικονομικής ανάπτυξης έχει βασική σημασία για να καταστεί

δυνατή η μείωση των ονομαστικών ανισορροπιών των χωρών σε ένα πλαίσιο οικονομικής βελτίωσης και αύξησης της απασχόλησης.

3.5.4. Εξάλλου, η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι δύσκολο να νοηθεί μια διαδικασία σύγκλισης στην οποία οι δώδεκα επιτυγχάνουν παρόμοιους συντελεστές πληθωρισμού και δημόσιου ελλείμματος διατηρώντας όμως ποσοστά ανεργίας τόσο διαφορετικά όσο το 3 % και το 17 %.

3.6. Πολιτικές απασχόλησης και ανταγωνιστικότητας

3.6.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι ένα ικανοποιητικό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί βασική προϋπόθεση για να διευκολυνθεί η δημιουργία απασχόλησης. Είναι δύσκολο να νοηθεί ότι μπορεί να δημιουργηθεί απασχόληση χωρίς ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας, εκτός και αν πρόκειται για ανακατανομή της υπάρχουσας απασχόλησης.

3.6.2. Επίσης, ένα σταθερό πλαίσιο νομισματικής πολιτικής αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και για τη διευκόλυνση των επενδύσεων που δημιουργούν απασχόληση.

3.6.3. Εξάλλου, η βιομηχανία και η βιομηχανική απασχόληση αποτελούν θεμελιώδη άξονα όλων των σύγχρονων οικονομιών. Η ανταγωνιστικότητα του βιομηχανικού τομέα έχει ζωτική σημασία όχι μόνο για την ενίσχυση της οικονομίας, αλλά και λόγω της δραστηριότητας και της απασχόλησης που δημιουργούν οι επενδύσεις και η παραγωγή στην υπόλοιπη οικονομία, ειδικότερα στον τομέα των υπηρεσιών. Για το λόγο αυτό, άλλος θεμελιώδης στόχος θα πρέπει να είναι η προώθηση μιας βιομηχανικής πολιτικής που θα προαγάγει την αποτελεσματικότητα της βιομηχανίας στην Κοινότητα και θα δημιουργήσει ένα περιβάλλον που θα ισχυροποιήσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων έναντι των άλλων παγκόσμιων παραγωγών, και ειδικότερα των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας.

3.6.4. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Κοινότητας σε παγκόσμια κλίμακα αποτελεί χωρίς αμφιβολία ένα άλλο απαραίτητο στοιχείο για την αύξηση της απασχόλησης. Υπό την έννοια αυτή, η εξέλιξη του κόστους της εργασίας έχει αναμφισβήτητη σημασία όσον αφορά την ικανότητα ανταγωνισμού μέσω των τιμών, οπότε οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τους μισθούς θα πρέπει να βασίζονται στην υπευθυνότητα των κοινωνικών εταίρων. Παρόλα αυτά, υπάρχουν και πολλοί άλλοι παράγοντες, εκτός από τους μισθολογικούς, που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα.

3.6.5. Το πρόβλημα του επιπέδου της απασχόλησης είναι μακροπρόθεσμο. Οι μισθοί στην Κοινότητα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, παρουσίασαν ευνοϊκή εξέλιξη, ενώ το πραγματικό κόστος της εργασίας ανά μονάδα προϊόντος

μειώθηκε στην Κοινότητα κατά πάνω από 7 % μεταξύ 1981 και 1991, ακολουθώντας παρόμοια εξέλιξη με την αντίστοιχη της Ιαπωνίας και πολύ ευνοϊκότερη από εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου το κόστος της εργασίας αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής.

3.6.6. Οι μεγαλύτερες αδυναμίες της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής οικονομίας σε σχέση με τους σημαντικότερους ανταγωνιστές της συναντώνται τόσο στο επίπεδο της κεφαλαιοποίησης όσο και στο τεχνολογικό επίπεδο. Η ενίσχυση της αύξησης των επενδύσεων, με την αύξηση του αποθέματος κεφαλαίων και την εντατικοποίηση της τεχνολογικής δραστηριότητας, θα επιτρέψει να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας. Με τον τρόπο αυτό η σταθερή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας θα καταστεί συμβατή με την αύξηση της απασχόλησης και των μισθών.

3.6.7. Απαραίτητο στοιχείο για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι η μόνιμη βελτίωση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Η ειδικευση των εργαζομένων θα είναι ακόμη πιο καθοριστική απ'όσο στο παρελθόν για την επιτυχία των επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό, έχει θεμελιώδη σημασία να ενισχυθούν τα μέτρα κατάρτισης και επιμόρφωσης έτσι ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα προσαρμογής και να διευκολυνθεί η δημιουργία απασχόλησης.

3.6.8. Με την έννοια αυτή, η βελτίωση των κοινοτικών υποδομών αποτελεί ένα άλλο απαραίτητο στοιχείο για την Κοινότητα, ειδικότερα σε εκείνες τις περιφέρειες που είναι πιο καθυστερημένες ή παρουσιάζουν τα σοβαρότερα προβλήματα.

3.6.9. Εξάλλου, αν και το κυριότερο μέσο ανταγωνισμού είναι οι τιμές, αυξάνεται ολοένα και περισσότερο η σπουδαιότητα στοιχείων όπως η ποιότητα του προϊόντος, η ικανοποίηση του καταναλωτή, ο σχεδιασμός, η ικανότητα καινοτομίας, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση, η διανομή και η εμπορία ή η τυποποίηση των προϊόντων. Για το λόγο αυτό, μια στρατηγική που να βασίζεται στη βελτίωση των παραγόντων αυτών είναι απαραίτητη για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

3.6.10. Επίσης, είναι σημαντικό να συνεχισθεί η καθιέρωση βελτιώσεων στις τεχνικές παραγωγής, πράγμα που συνδέεται με την ανταγωνιστική λειτουργία των επιχειρήσεων, με την τεχνολογία που χρησιμοποιούν, με τις μεθόδους παραγωγής τους και με την ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης των παραγωγικών πόρων.

3.6.11. Σε τελική ανάλυση, χρειάζονται πολιτικές που να αποβλέπουν και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας. Μια πολιτική που υποβαθμίζει αυτές τις συνθήκες δύσκολα μπορεί να διατηρήσει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μεσοπρόθεσμα και είναι προφανώς ανεπιθύμητη.

3.6.12. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι πτυχές που επισημάνθηκαν απαιτούν δράσεις των οποίων τα αποτελέσματα αρχίζουν να είναι ορατά μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Για το λόγο

αυτό, έχει μεγάλη σημασία να τεθούν σε εφαρμογή το συντομότερο δυνατό οι αναγκαίες πολιτικές.

Βρυξέλλες, 22 Οκτωβρίου 1992.

*Η Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής*
Susanne TIEMANN

Γνωμοδότηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις νέες προοπτικές για την κοινοτική δράση στον πολιτιστικό τομέα

(92/C 332/19)

Στις 7 Μαΐου 1992, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις νέες προοπτικές για την κοινοτική δράση στον πολιτιστικό τομέα.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Οκτωβρίου 1992, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Burnel.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 300ή σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 22ας Οκτωβρίου 1992), υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία (3 αποχές), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει τη φιλοσοφία που διέπει την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις «Νέες προοπτικές για την κοινοτική δράση στον πολιτιστικό τομέα».

1.1.1. Η εν λόγω φιλοσοφία εμφανίζεται σαφέστατα από τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή διατύπωσε τους τρεις στόχους της πολιτιστικής δράσης:

- διαφύλαξη της μνήμης των λαών της Ευρώπης,
- δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος το οποίο να ευνοεί την ανάπτυξη του πολιτισμού στην Ευρώπη, και
- αύξηση της ακτινοβολίας του πολιτισμού της Ευρώπης στον κόσμο.

1.2. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει, επικροτεί και ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε το Κοινοβούλιο από το 1974 ως σήμερα.

1.2.1. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι και αυτή υπογράμμισε, στο πλαίσιο διάφορων γνωμοδοτήσεών της, την ευθύνη των κοινοτικών οργάνων στον πολιτιστικό τομέα και ότι υπέβαλε προτάσεις σχετικά.

1.3. Για μια ακόμη φορά — και πιο έντονα από ό,τι κατά το παρελθόν, λόγω των φιλόδοξων στόχων που διατυπώνονται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση — η ΟΚΕ ζητεί να συνοδευθεί η πρόθεση που εκδηλώθηκε από μια ακλόνητη πολιτική βούληση η οποία να συγκεκριμενοποιηθεί με τα μέσα εκείνα που ενδείκνυνται για να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις που υφίστανται. Πίσω από την ύλη των «έργων», που πρέπει να ενθαρρυνθούν και να προστατευθούν, υπάρχει αναμφίβολα μια ανθρωποκεντρική φιλοσοφία και πολιτική που πρέπει να προωθηθεί, ευθυγραμμιζόμενη έτσι με τις δημοκρατικές και ανθρωπιστικές αξίες στις οποίες βασίζονται τα κράτη μας, η Κοινότητα και οι Κοινωνίες μας.

1.3.1. Θα ήταν σκόπιμο λοιπόν να διευρυνθεί προοδευτικά το υφιστάμενο σχέδιο της Επιτροπής και να διατεθούν για την υλοποίησή του κονδύλια τα οποία να ανταποκρίνονται στους φιλόδοξους στόχους που έχουν καθορισθεί καθώς και στις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν, οι οποίες θα πρέπει κατ'ανάγκη να αποτελέσουν το αντικείμενο άλλων προγραμμάτων.